

КЛАСТЕРИ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ТРАНСФОРМАЦІЇ ВЛАСНОСТІ В СИСТЕМІ ІННОВАЦІЙНИХ СТРУКТУР

© Познякова О.І., 2010

Кластери розглянуто як складову інноваційної структури з погляду трансформації власності. Показано пряму залежність виникнення кластерів від соціально-економічних процесів у світі. Зроблено спробу самостійно дати визначення поняття “кластер”. Запропоновано поняття “ефект кластерного утворення”. Показано, що будь-який кластер має інноваційну складову. Виділено основні ознаки кластера, які відрізняють його від інших утворень.

Ключові слова: кластери, трансформація власності, ефект кластерного утворення, цикл трансформації власності, інноваційна структура, конкуренція, кооперація, синергія.

In this article it was investigated clusters as the part of innovative structures as property transformation. It was shown a direct dependence of clusters from socio-economic processes in the world. There is an attempt to define the term “cluster”. To propose for use the term the effect of cluster formation. It was shown that any cluster is an innovative component. There is indicated the main signs of clusters that distinguish it from other entities.

Key words: clusters, property`s transformation, the effect of cluster formation, cycle of property`s transformation, innovative structure, competition, cooperation, synergy

Постановка проблеми

Власність завжди залишалася однією з найскладніших і, водночас, найсуперечливіших категорій в економічній науці. Вона з`явилася одночасно з виникненням людського суспільства, паралельно з яким змінювалась, вдосконалювалась. Аналізуючи трансформацію власності в історичному аспекті [3, с. 23], можемо з впевненістю сказати, що форми власності мають динамічний характер, оскільки перебувають під впливом низки факторів: економічних (для підвищення ефективності використання самої власності), політичних і соціальних (для встановлення певного рівня соціальної справедливості). Однак сьогодні внаслідок глобалізаційних змін та росту світового господарства на засадах інноваційного розвитку найчастіше спостерігаємо ситуацію, коли вказані вище фактори впливають на власність не поодиноці, а паралельно. Це ще більше ускладнило світові трансформаційні процеси. Власність стала не просто приватною чи державною в результаті приватизації, реприватизації, націоналізації чи іншої форми трансформації власності.

Останніми десятиліттями спостерігається стала тенденція до укрупнення, перерозподілу капіталу. Власність все частіше трансформується через злиття і поглинання. Наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття транснаціональні та мультинаціональні корпорації стали лідерами світової економіки, і саме новітні технології дали їм можливість сконцентрувати у своїх руках економічний потенціал світу. Довгострокове стійке економічне зростання почали ототожнювати з переходом на інноваційний шлях розвитку, з ширшим використанням досягнень науки і техніки. Саме в таких умовах змінювалась сама природа інноваційної діяльності великих підприємств. Вони переорієнтовувались на мережеву взаємодію з іншими інституціями. Як зазначають Г. Семенов і

О. Богма [4, с. 73], виникли нові інноваційні механізми, здатні відкрити для країни можливості для постіндустріального лідерства – кластери, які використовують нову комбінацію традиційних і нових учасників технологічного ринку.

Особливістю кластерів є той факт, що вони можуть формуватись як з малих, так і з великих суб'єктів господарювання у різних співвідношеннях і поєднаннях. Кластерні утворення стають площиною активної взаємодії та діалогу між підприємствами різних форм власності, закладами науки та освіти, урядовими структурами. Форми такої взаємодії можуть бути різними – від простих асоціацій мережевого типу до складних коопераційно-конкурентних утворень. За словами С. Соколенка [5, с.22], кластери як вид складної багатоцентрової організації сьогодні, в епоху глобалізації, являють собою типову ринкову структуру.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Основоположником теорії кластерного розвитку прийнято вважати американського вченого М. Портера [6, 7]. Він описав ідеальний тип кластера, модель якого успішно апробована у багатьох країнах світу. Однак, як зазначає В. Чужиков [8, с. 32], перші статті щодо формування нових моделей розвитку належали також К. Сабери та Б. Харрісону, які на початку 90-х років ХХ століття чітко обґрунтували фінансово-інвестиційну систему організації зон швидкого економічного зростання з інноваційною складовою чи без неї.

В українській науковій літературі тему кластеризації економіки розглядають багато теоретиків і практиків, серед яких слід виділити Г. Семенова, О. Богму [4], С. Соколенка [5, 11, 15], В. Чужиова [8], В. Федоренка, А. Тугая, А. Гойка [9], А. Гальчинського [10], Л. Федулову [12] та ін. [16–22].

Важливість проблеми інноваційного розвитку підтверджується працями провідних українських вчених та дослідників, таких як І. Макаренко, О. Трофимчук, В. Кузьменко [23], І. Алексєєв [24], О. Кузьмін, С. Князь, Н. Тувакова, А. Кузнецова [25], Н. Чухрай, Р. Патора [26].

Аналіз останніх публікацій дає змогу зробити висновок, що одним із найперспективніших напрямів у забезпеченні інноваційного розвитку стає кластерний підхід. Бачимо, що дослідження кластерів як вітчизняними, так і зарубіжними вченими здійснюється найчастіше в контексті регіонального розвитку, про що свідчать визначення сутності кластера, наведені в табл.1. Проте, незважаючи на високий інтерес до цієї тематики, в Україні кластерні утворення ще недостатньо досліджені, особливо з позиції трансформації власності, а отже, тема цього дослідження є актуальною.

Постановка цілей

У період глобальної трансформації спостерігають зміни, зокрема в парадигмі управління конкурентоспроможністю, яка полягає у “відмові від традиційної промислової політики і переходу до кластерної” [9, с. 5]. Ці зміни відбуваються на фоні поступової післякризової стабілізації світової економіки. В таких умовах Україні, як ніколи, необхідна системна модернізація, яку можна досягти трансформацією власності в інноваційних структурах. Як зазначив А. Гальчинський [10, с. 108], перехід від одного рівня світової цивілізації до іншого здійснюється у ході глобальних технологічних революцій, що відображають, з одного боку, зміни у продуктивності виробництва, а з іншого – і це головне – якісні стрибки в розвитку суспільно-продуктивної сили людини, її свободи та способу взаємодії з природою і суспільством.

Досвід розвинених країн світу, таких як США, Японія, Великобританія, Німеччина, Фінляндія, Норвегія, Китай, Італія та багатьох інших показує, що кластери будь-якого напрямку спеціалізації сприяють інтенсифікації механізмів приватно-державного співробітництва, що, своєю чергою, веде до зростання добробуту населення.

У цій статті кластерні утворення досліджуються не тільки як територіальні об'єднання, створені для ефективного залучення ресурсного потенціалу регіонів, кластери розглядаються як особливий вид організаційно-господарських об'єднань, в яких поєднуються співпраця і конкуренція між учасниками різних форм власності. Зроблено спробу дати власне визначення поняття “кластер”

у контексті трансформації власності в період інноваційного розвитку. Запропоновано нову категорію “ефект кластерного утворення.”

Виклад основного матеріалу

Історично більшість країн світу будували свою економічну політику, керуючись показниками рівня ВВП, курсом національної валюти, рівнем інфляції та відсоткової ставки. З часом стало очевидним, що для процвітання нації, створення міцної економічної системи зовсім недостатньо тільки хороших макроекономічних показників. Дослідники-аналітики [11] стверджують, що потенціал і перспективи економічного розвитку будь-якої країни залежать від мікроекономічної політики, відомої як структурна політика. Це підтверджує досвід багатьох країн, зокрема Радянського Союзу, для якого характерною була недоторканість державної власності та концентрація і монополізація виробництва на державних підприємствах.

Управління національною економікою будувалася за схемою, аналогічною управлінню одного великого підприємства з його підрозділами по всій країні [11, с. 48].

Саме в той час спостерігається децентралізація економіки, активно починає розвиватися мікрорівневе управління суб'єктів господарювання різних форм власності.

Схожі процеси відбувалися в більшості країнах світу, політика яких була націлена на “підтримку порядку в країні” [11, с.41]. Це проявлялося у застосуванні таких заходів, як приватизація, демонополізація, реструктуризація, реституція тощо. Величезну роль, зокрема для України, відіграло акціонування власності, яке разом з корпоратизацією дало змогу українській економіці “сформувати життєздатні утворення, спроможні забезпечити розвиток усіх форм капіталу і відповідних форм господарювання, що передбачає завдання перерозподілу прав власності з метою стимулювання зростання ефективності всього реального сектора” [12, с. 47]. Так відбулася еволюція приватної власності в корпоративну.

Нові тенденції розпочалися з процесом глобалізації у вигляді чергової форми трансформації власності – корпоративної реструктуризації та нової хвилі злиття та поглинань. Дослідження цього явища містяться у працях як вітчизняних [13], так і зарубіжних [14] вчених, які стверджують, що “процеси злиття підприємств характеризуються циклічністю” [13, с.26].

Отже, змінюється сама логіка корпоративного управління. За словами О. Тоффлера [10, с.200], корпорація індустріального суспільства – це головний економічний інститут. У постіндустріальну епоху вона стає відповідальною не лише за прибуток, а й за екологію, національні, політичні, соціальні проблеми.

Це зумовлює наступну хвилю трансформації власності у вигляді різних форм взаємодії капіталу, зокрема на основі кластерної моделі та “вимагає виявлення реальних пріоритетів інноваційного розвитку” [12, с. 47].

Одним із шляхів активізації інноваційного розвитку є створення інноваційних структур. Згідно з “Положенням про порядок створення і функціонування технопарків та інноваційних структур інших типів” [1] інноваційна структура – це юридична особа будь-якої організаційно-правової форми або група юридичних і фізичних осіб з певною галуззю діяльності. Метою створення інноваційної структури є інтенсифікація розроблення, виробництва та впровадження наукоємної конкурентоспроможної продукції із спрямуванням взаємоузгоджених дій наукових організацій, закладів освіти, промислових підприємств та інших суб'єктів.

С. Соколенко [15, с.17] відзначає, що сьогодні не компанії конкурують між собою, а найефективніші ланцюги доданої вартості захоплюють глобальний ринок. Кластер дає змогу використовувати всі переваги ланцюга доданої вартості і створити синергію для всіх учасників.

Особливістю кластерного управління є той факт, що його здійснює так звана Рада кластера, в яку входять представники всіх без винятку учасників. Правила, стратегії кластеру в жодному разі не диктуються згори, що дає максимальну можливість досягти консенсусу між усіма сторонами. Це підтверджує З. Каїра [16, с.199], підкреслюючи, що “структура з рівним розподілом контролю має більше шансів на тривале існування, ніж підприємства з власністю більшості, адже нерівний поділ власності дає власнику більше шансів, щоб диктувати умови”.

Характеристика визначення поняття “кластер” у світовій і вітчизняній літературі

Визначення	Автор, джерело
Кластер є сплавом підприємств та інституцій, які співпрацюють задля того, щоб забезпечити підприємствам більший зиск, порівняно з тим, який вони могли б отримати, працюючи окремо	В. Прайс [18, с. 10]
Кластер – галузево-територіальне добровільне об'єднання підприємств, що тісно співпрацюють із науковими установами та органами місцевої влади з метою підвищення конкурентоспроможності власної продукції та економічного зростання регіону	М. Войнаренко [19, с. 31]
Кластер – це система постачальників, виробників, споживачів, елементів промислової інфраструктури, дослідницьких інститутів, що взаємодіють у процесі створення додаткової вартості	М. Портер [6, с. 262]
Кластер – це одна з форм об'єднання схожих, пов'язаних між собою підприємств та організацій, що доповнюють одна одну: кооперуються з метою взаємної підтримки і координації, які в повсякденному житті виливаються в такі поняття, як “соціальний капітал” і “довіра”	В. Чевганова, І. Брижаль [20, с. 35]
Кластери – це сконцентровані за географічною ознакою групи взаємопов'язаних компаній, спеціалізованих постачальників послуг, фірм у споріднених галузях, а також пов'язаних з їхньою діяльністю організацій (наприклад, університетів, агентств зі стандартизації, а також торговельних об'єднань) у певних сферах, що конкурують і водночас здійснюють спільну діяльність	М. Портер [7, с.205]
Кластер – мережа постачальників, споживачів, елементів промислової інфраструктури, дослідних інститутів, взаємопов'язаних у процесі створення доданої вартості	С.В. Осадчук [21, с. 92]
Кластер – добровільне об'єднання вже діючих підприємств будь-яких галузей економіки, пов'язаних спільними цілями, яке може залучати до співпраці наукові установи, органи влади, суспільні організації та має спрямованість на виробництво взаємопов'язаних товарів та послуг, що доповнюють або зумовлюють один одного з метою підвищення прибутку та отримання синергетичного ефекту завдяки міжфірмовому розподілу праці та поглибленню спеціалізації при обов'язковій організації довготривалих відносин на плановій основі.	Г.А. Семенов, О.С. Богма [4, с. 20]
Кластер – це новий ефективний спосіб і система взаємодії, постійного ділового спілкування територіально і економічно споріднених учасників виробничого процесу заради отримання кожним із них підсумкового синергетичного комерційного результату	С.І. Соколенко [5, с.19]
Кластер являє собою групу географічно локалізованих взаємопов'язаних компаній, постачальників обладнання, комплектувальних, спеціалізованих виробничих послуг, інфраструктури, науково-дослідних центрів, вузів та інших організацій, взаємодоповнюючих один одного для досягнення конкретного господарського ефекту та посилюючих конкурентні досягнення окремих компаній і, відповідно, кластера в цілому	“Концепція створення кластерів в Україні” [2]
Кластер – група взаємозалежних компаній (постачальники, виробники тощо), що територіально знаходяться поруч, та пов'язаних з ними організацій (освітні заклади, органи державного управління, інфраструктурні компанії), що діють у визначеній сфері й взаємно допомагають один одному	Л.І. Федулова [12, с. 115]
Кластер – територіально-виробнича форма інтеграції економічних суб'єктів у визначеній галузі чи сфері, що характеризуються спільністю діяльності і взаємодоповнюють один одного, а також пов'язаних з ними організацій та установ, освітніх і наукових закладів, органів влади.	А.П. Павлюк [22, с. 108]

Складено на основі джерел [2,5–7, 12, 18–22]

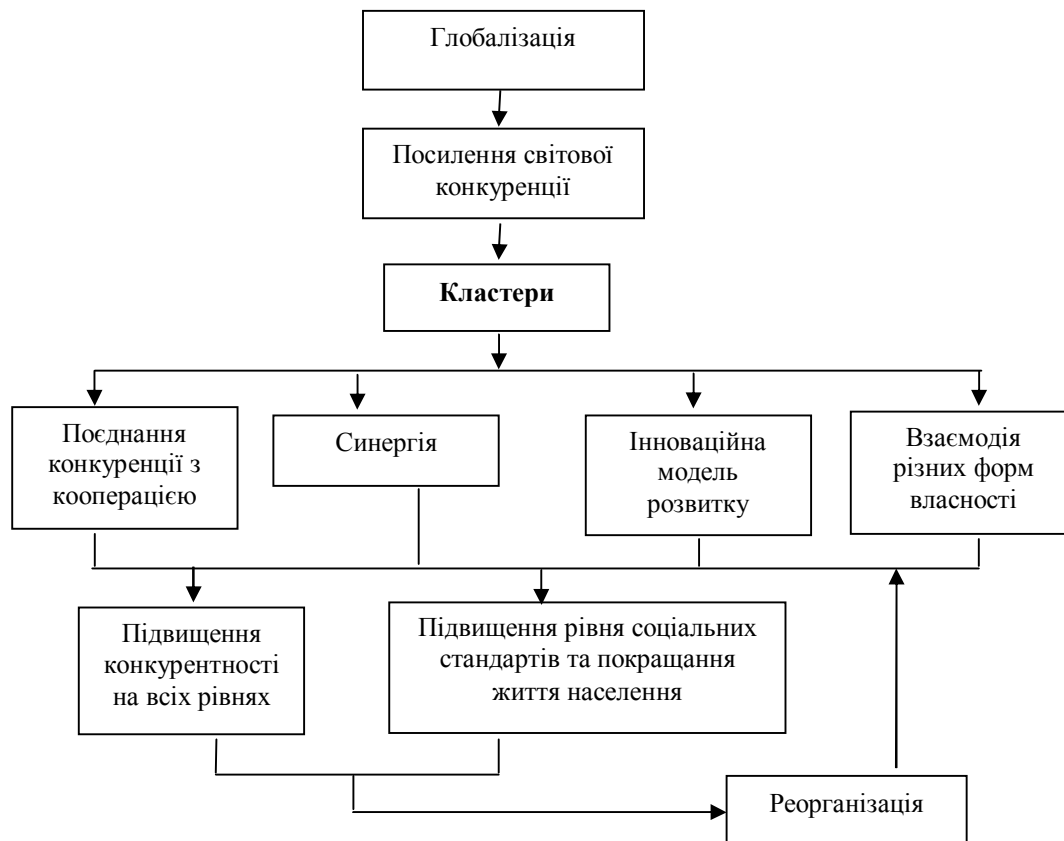

Рис. 1. Ефект кластерного утворення

Джерело: власна розробка

Отже, альтернативою формальним об'єднанням стають кластерні утворення. Зокрема, В. Дубовик [17, с. 155] назвав їх “найефективнішими організаційними формами інтегральних виробничих об'єднань”.

Кластерну модель регіонального розвитку розробив і удосконалив Майкл Портер в 90-х роках минулого століття. Вона відома в науковому світі як “модель діаманта”, або “конкурентний ромб М. Портера”.

Серед основних тенденцій, які зумовили прискорення процесу кластеризації, можна виділити такі як глобалізація економіки, посилення ролі світової конкуренції, а відповідно, стирання кордонів, що дає можливість і одночасно змушує шукати нові ефективні форми взаємодії підприємств.

Незважаючи на існування великої кількості досліджень самого поняття “кластер”, детальної характеристики його через ряд визначень (див. табл.1), існують думки, що кластери на практиці доволі важко ідентифікувати. За словами С. Соколенка [5, с.23], багатогранність кластерів та їх невизначений характер створюють проблеми для їх теоретичного вузькопрактичного визначення, а також для їх методологічного обстеження.

Мабуть, причиною цього є недостатньо повне дослідження процесу кластеризації, особливо в постсоціалістичних країнах, для яких поняття “кластер” асоціюється із закріпленням в практиці економічних досліджень поняттям територіально-виробничого комплексу (ТВК), який являє собою “поєднання підприємств та установ, для якого територіальна спільність його компонентів – додатковий фактор підвищення економічної ефективності” [4, с.13]. Першою відмінністю кластера від ТВК є висока внутрішня і зовнішня конкурентоздатність. “Найважливішим показником діяльності кластерів є їх висока конкурентоспроможність на світовому ринку. Тому кластерний розвиток країни є однією з характерних ознак сучасної інноваційної економіки. Крім того, кластери

являють собою комбінацію конкуренції та кооперації таким чином, що об'єднання в одних сферах допомагають успішно вести конкурентну боротьбу в інших” [2].

Г. Семенов, О. Богма, порівнюючи у своїй праці [4] ТВК з кластерними утвореннями, відзначають, що форма власності у ТВК переважно державна (загальнонародна), а кластери оснований на приватній формі власності. Дозволимо собі не погодитися повністю з цим твердженням, оскільки кластери, на нашу думку, часто є поєднанням зусиль приватного і державного секторів. Саме ця особливість, яка є другою відмінною рисою кластерів від ТВК, з нашого погляду, посилює позитивний ефект від діяльності кластерного утворення (див. рис. 1).

Ефект кластерного утворення – це результат складного процесу взаємодії і конкуренції різних за формою власності учасників кластера під впливом як внутрішніх, так і зовнішніх факторів. У разі формування кластера і правильного його організування очікується позитивний ефект, однак за будь-якого результату трансформація власності у вигляді подальшого реорганізування є неминучою, оскільки навіть ефективний кластер потребує періодичного “оздоровлення”, особливо за тенденції до скорочення циклу активності кластера.

Отже, спробуємо дати власне визначення поняття “кластер”. Кластер – це особливий вид організаційно-господарського об'єднання, найчастіше територіально локалізованого, в якому поєднуються кооперування і конкуренція між учасниками різних форм власності з метою отримання максимально позитивного соціально-економічного ефекту.

Висновки

Глобалізація внесла істотні корективи в економічне життя планети, сприяла появі абсолютно нових господарських відносин, активізувала впровадження дієвіших методів взаємодії влади, бізнесу та різних інститутів. Кластерна модель, як видно з досвіду країн, де вона успішно функціонує, сприяє утворенню перспективних виробничих систем, які максимально ефективно виконують програми соціально-економічного розвитку.

В Україні вже існують кластерні системи. Першою слід вважати Хмельницьку область, де у 1998 р. створено Асоціацію “Поділля Перший”, яка успішно працює до сьогодні. Для того щоб цей досвід поширювався по всіх регіонах, кластерна модель в Україні повинна бути забезпечена відповідною законодавчою базою. Необхідно також розробити на державному рівні національну стратегію розвитку кластерів в Україні, підготувати програми для навчання в освітніх закладах фахівців для роботи в кластерних об'єднаннях.

Отже, у цій роботі кластери розглядаються через призму категорії власності. В ході дослідження зроблено такі висновки:

1. Кластери є не просто територіально спорідненими об'єднаннями підприємств, що співпрацюють між собою і отримують максимально позитивний економічний результат. Кластери містять інноваційну складову і завдяки участі представників різних форм власності мають також соціальне спрямування.

2. Кластерні утворення є результатом еволюції трансформації власності внаслідок впливу політичних, соціальних, економічних факторів.

3. Наявність таких обов'язкових умов, як поєднання конкуренції з кооперацією, синергія, інноваційна модель розвитку та взаємодія різних форм власності приводить до ефекту кластерного утворення – підвищення конкурентності на всіх рівнях і покращання життя населення.

4. Кластери не завжди є достатньо ефективними механізмами, тому трансформація власності відбуватиметься і надалі залежно від соціально-економічної ситуації у світі і глобалізаційних тенденцій.

Перспективи подальших досліджень

У ході дослідження стало зрозумілим, що необхідно дослідити оптимальне поєднання найрізноманітніших форм власності у кластері, яке сприятиме максимально позитивному ефекту від цього утворення.

Залишається також відкритим питання участі держави в процесі створення і функціонування кластера – як регулятора, так і учасника.

Повертаючись до циклічності трансформації власності [3, с.23], у наступних дослідженнях спробуємо порівняти її з хвилями технологічного прогресу та іншими циклами ділової активності.

І, нарешті, потребує вивчення питання місця в кластерних утвореннях приватної та інтелектуальної власності, оскільки в країнах, які стали на шлях постіндустріального розвитку, посилюється “конкурентна боротьба за приватне володіння інформацією. Більше того, відбувається суперечливий за своїм змістом процес монополізації інформації, посилюються намагання перетворити її на безпосередній об’єкт приватної власності” [10, с.205]. А це, своєю чергою, загрожує істотним знеціненням відносин приватної власності.

1. Положення про порядок створення і функціонування технопарків та інноваційних структур інших типів: Затверджене Постановою Кабінету Міністрів України № 549 від 22.05.96 р. // Зібрання постанов Уряду України № 12. – К.: Україна, 1996. – 192 с. 2. Концепція створення кластерів в Україні. Проект: Департамент інвестиційної та інноваційної діяльності. – 29.08.2008. – [Цит. 2010, 12 березня] – Доступний з <www.biznes.od.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=499&Itemid=33> 3. Алексєєв І.В. Познякова О.І. Трансформація власності: історичний аспект // Регіональна економіка. – 2006. – № 2. – С.5–25. 4. Семенов Г.А., Богма О.С. Створення кластерних об’єднань в умовах нової економіки: Монографія. – Запоріжжя: КПУ, 2008. – 244 с. 5. Соколенко С.І. Проблеми і перспективи посилення конкурентоздатності економіки України на основі кластерів // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Кластери та конкурентоспроможність прикордонних регіонів. – 2008. – Вип.3 (71). – С.18–30. 6. Портер М. Конкуренція/ М. Портер: Пер. с англ.: Учеб. пособ. – М.: Вільямс, 2001. – 495 с. 7. Портер М. Конкуренція/ Пер. с англ. – М.: Издательский дом “Вільямс”, 2003. – 496 с. 8. Чужиков В.І. Еволюція кластерних моделей в глобальній економіці (регіональний аспект) // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. Кластери та конкурентоспроможність прикордонних регіонів. – 2008. – Вип.3 (71). – С. 31–43. 9. Федоренко В.Г., Тугай А.М., Гойко А.Ф., Джабейло В.Б. Концепція кластерної політики в Україні // Економіка та держава. – 2008. – № 11. – С.5–15. 10. Гальчинський А.С. Глобальні трансформації: концептуальні альтернативи: Методологічні аспекти / Ін-т стратегічних досліджень. – К.: Либідь, 2006. – 312 с. 11. Соколенко С. Производственные системы глобализации: Сети. Альянсы. Партнерства. Кластеры: Украинский контекст. – 2002. – С. 635–645. 12. Федулова Л.І. Концептуальні засади державної регіональної промислової політики в умовах інноваційного розвитку // Стратегічні пріоритети. – 2008. – № 1 (6). – С.112–119 13. Кузьмін О. Шуляр Р. Економічні проблеми злиття підприємств // Економіка України. – 2003. – №12. – С.26–33. 14. Петросьян А., Мусатова М. Корпоративная интеграция: оценка слияний и поглощений // Проблемы теории и практики управления. – 2009. – №4. – С.16–29. 15. Підвищення конкурентоздатності економіки областей Заходу та Півдня України на основі формування нових виробничих систем (кластерів) / Під заг. ред. С.І. Соколенка. – К., 2005. – 238 с. 16. Каїра З.С. Інноваційні стратегії управління підприємствами: ефективність стратегічних альянсів // Наукові праці ДонНТУ. – Серія: Економічна. – 2005. – Вип. 89–2. – С. 194–201. 17. Дубовик В.С. Формування інноваційних кластерів як методу активізації інноваційної діяльності в економіці регіону // Продуктивні сили України. – 2009. – № 1 (005). – С. 153–163. 18. Прайс В. Людська поведінка: фактор у прикладній економіці // Перспективні дослідження. – 1999. – №2. – С.3–16. 19. Войнаренко М. Концепція кластерів – шлях до відродження виробництва на регіональному рівні // Економіст. – 2000. – №1. – С. 29–33. 20. Чевганова В., Брижань І. Кластери та їх економічне значення // Економіка України. – 2002. – №11. – С.35–41. 21. Осадчук С.В. Нові технології управління регіональним економічним розвитком // Вісник економічної науки України. – 2005. – №1. – С.92–95. 22. Павлюк А.П. Кластерна модель регіональної економіки: теоретико-методологічні засади // Продуктивні сили України. – 2009. – № 1 (005). – С. 105–113. 23. Макаренко І.П., Трофимчук О.М., Кузьменко В.П. Проблеми становлення інноваційної політики в Україні: За ред. І.П. Макаренко. – К.: УІДНСіР: Ін-т еволюц. Економіки, 2004. – 123 с. 24. Алексєєв І.В.

Моделювання інноваційного розвитку підприємства на стадії науково-технічної підготовки виробництва // Інновації: проблеми науки і практики: Монографія. – Х.: ВД "ІНЖЕК", 2006. – С. 294–316. 25. Кузьмін О.Є., Князь С.В., Тувакова Н.В., Кузнєцова А.Я. Інвестиційна та інноваційна діяльність: Монографія / За наук. ред. проф., д-ра екон. наук О.Є. Кузьміна. – Львів: ЛБІ НБУ, 2003. – 233 с. 26. Чухрай Н., Патора Р. Товарна інноваційна політика: управління інноваціями на підприємстві: підручник. – К.: КОНДОР, 2006. – 398 с. 27. Левковська Л.В. Формування інноваційних кластерів в Україні // Продуктивні сили України. – 2009. – № 1 (005). – С. 115–119.

УДК 330.341.1

О.П. Просович

Національний університет "Львівська політехніка",
кафедра менеджменту організацій

АНАЛІЗ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

© Просович О.П., 2010

Розкрито особливості впровадження технологічних інновацій на промислових підприємствах України. Досліджено суть поняття "технологічна інновація". Проаналізовано види прогресивних промислових технологій та методів їх впровадження підприємствами.

Ключові слова: технологічні інновації, промислові підприємства, прогресивні промислові технології.

Facilities of realization of technology innovation on industrial enterprises are described in the article. The kinds of progressive industrial technology and the methods of its realize are offered.

Key words: technology innovation, industrial enterprises, progressive industrial technology.

Постановка проблеми

Вирішення проблем економічної стабілізації та забезпечення стійкого розвитку України можливе за умов активної інноваційної політики, формування та реалізації ефективних інноваційних стратегій на макро- і макrorівні. Незаперечність доцільності вибору інноваційного шляху розвитку всіма суб'єктами господарювання для забезпечення конкурентного позиціонування України в глобальному економічному середовищі є очевидною.

Інноваційне відтворення розвитку економіки України неможливе без вчасної та ефективної адаптації до світових інноваційних процесів її провідної галузі – промисловості. Так, Державною програмою розвитку промисловості України на 2003–2011 рр. передбачено створення "сучасного, інтегрованого у світове виробництво промислового комплексу" та його інноваційний розвиток. Для реалізації інноваційної стратегії економічного зростання промисловості необхідно забезпечити випуск оригінальної конкурентоспроможної продукції та підвищити технологічний рівень підприємств завдяки впровадженню прогресивних світових та вітчизняних науково-технічних досягнень.

Аналіз останніх досліджень і результатів

Фундаментальні основи управління розвитком підприємств на основі нововведень розроблено в працях І. Ансофа, П. Друкера, Ф. Котлера, М. Портера. Питанням інновацій та інноваційного